

УДК 378.011.3-057:34:004

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2025.1.2>

Т. Я. ГЕЛЬЖИНСЬКА

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти,

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

Електронна пошта: tetiana.y.helzhynska@lpnu.ua

<http://orcid.org/0000-0003-3280-5199>

О. Р. КРАВЧИК

аспірант кафедри педагогіки та інноваційної освіти,

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

Електронна пошта: orest.r.kravchuk@lpnu.ua

<https://orcid.org/0009-0008-2093-3904>

ПОНЯТТЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглянуто сутність поняття цифрової компетентності майбутнього юриста в умовах цифрової трансформації сучасного суспільства. Акцентовано увагу на активній інтеграції в правову сферу інноваційних цифрових технологій, що уже зумовило потребу у формуванні відповідних знань, умінь та навичок у здобувачів юридичної освіти та викладачів. Цифрова компетентність трактується як багатовимірна та широкоспеціалізована характеристика, що поєднує технологічну обізнаність, інформаційну культуру, здатність до критичного мислення, дотримання етики та вміння ефективно використовувати інноваційні цифрові інструменти в освітньому й професійному середовищі. Проведено аналіз чинних освітніх стандартів підготовки юристів фахового, бакалаврського та магістерського рівнів, та встановлено, що цифрова компетентність уже визначається як одна з ключових загальних компетентностей, які є важливими для кожного здобувача освіти і, відповідно, викладача. Визначено міждисциплінарний характер цифрової компетентності, що охоплює знання в галузі права, інформаційно-комунікаційних технологій, етики, управління інформацією та використання сучасних сервісів LegalTech. Висвітлено також міжнародний і національний контексти трактування цифрової компетентності, зокрема проаналізовано DigComp 2.2 та Концепцію розвитку цифрових компетентностей в Україні. Визначено ті проблемні сфери юридичної освіти, зокрема фахової, які потребують оновлення змісту, інтеграції цифрових технологій у підготовку фахівців, формуванні культури безпечної поведінки в цифровому середовищі. Визначено, що цифрова компетентність має розглядатись не як додатковий елемент професійної підготовки, а як базова складова, що забезпечує конкурентоспроможність і ефективність юристів у сучасну епоху інформаційних технологій. Формування цифрової компетентності – це не лише освітнє, а й соціальне завдання, реалізація якого забезпечить підготовку правників нового покоління.

Ключові слова: інноваційна освіта, інформаційні технології в освіті, цифровізація освіти, компетентність, правова культура, цифрова компетентність.

Вступ. У сучасному світі, який динамічно змінюється під впливом розвитку інформаційних технологій, цифрова трансформація охоплює фактично усі сфери суспільного життя, зокрема й правову діяльність держави. Діяльність у сфері права уже вийшла за межі суто паперового документообігу й персональних консультацій офлайн – зараз цифрові та інноваційні інструменти є невід'ємною частиною діяльності юристів. Разом з тим і виникає необхідність розвитку цифрової компетентності відповідного рівня, яка дозволила б ефективно функціонувати в межах інформаційного суспільства.

Цифрова компетентність майбутнього юриста – це не просто вміння користуватися технікою чи програмним забезпеченням, це комплекс знань, навичок та умінь, які забезпечують здатність безпечно, відповідально, критично та ефективно використовувати цифрові технології у юридичні практики, освіті, проведенні досліджень та професійному розвитку. Зокрема, цифрова компетентність охоплює такі аспекти, як пошук та аналіз інформації, роботу з електронними базами даних, дотримання етики й конфіденційності, електронне судочинство, використання технологій штучного інте-

лекту у праві та розуміння його регулювання, а також здатність до навчання й адаптації в умовах цифрового суспільства.

Актуальність дослідження поняття цифрової компетентності юриста обумовлена не лише технологічними викликами, але й потребою правничої освіти відповідати вимогам часу, оскільки швидкий розвиток різноманітних технологій вимагає їх правильного правового розуміння та регулювання. Підготовка фахівців нового покоління має спиратися на нові освітні підходи, які розглядатимуть цифрову компетентність як складову загальної компетентності правника, що дозволить сформувати конкурентоспроможного, гнучкого та інноваційного правника.

Існує багато наукових праць, які досліджують цифрову компетентність загалом. Над цим питанням працювали Вені С., Корсун І., Кочубей Т., Ткачук Ю., Логвиненко В. М., Грицанюк В. В., Масліч С. В., Степаненко О. І., Семеняко Ю. Б., Цапко А. М. Натомість, над питання цифрової компетентності юристів працюють Дубняк М. В., Соловійова В. С., Максимюк О. Д., Грекул-Ковалик Т. А., Федорчук О., Суховірський О. Також буде проаналізовано роботи колег-науковців з-за кордону, які стосуються цифрових компетентностей, зокрема в сфері професійного навчання.

Метою статті є визначення теоретичної сутності поняття цифрової компетентності майбутнього юриста, окреслення її ключових компонентів та обґрунтування необхідності інтеграції цифрових навичок у систему фахової передвищої правничої освіти з урахуванням сучасних технологічних викликів.

Виклад основного матеріалу. У сучасному інформаційному суспільстві цифрові технології стали невід'ємною складовою професійної, освітньої та особистісної діяльності людини. Зміни, спричинені глобальною цифровізацією, вимагають від кожного не лише технічного вміння користуватися пристроями чи програмним забезпеченням, але й більш комплексного підходу до взаємодії з цифровим середовищем. У цьому контексті поняття цифрової компетентності набуває особливого значення як ключова складова сучасної компетентнісної моделі особистості.

Вважаємо, що потрібно окреслити загальне поняття компетентності. У сучасній педагогіч-

ній науці поняття компетентності розглядається як багатогранне явище, що поєднує знання, уміння, досвід, ціннісні орієнтири та здатність застосовувати їх у різних сферах діяльності. На думку С. Вені та І. Корсуна, компетентність включає знання, уміння, навички, досвід і особистісні властивості, зокрема способи мислення, які визначають рівень володіння компетенцією [Вені; Корсун: 45]. Такий підхід підкреслює необхідність не лише володіння інформацією, а й готовності застосовувати її на практиці, враховуючи етичні та соціальні аспекти. Таким чином, у педагогіці компетентність розглядається як основа для розвитку особистості, її соціалізації та професійної самореалізації.

Т. Кочубей та Ю. Ткачук стверджують, що зараз науковці дедалі більше акцентують увагу на зміщенні фокусування освітнього процесу у ЗВО з *hard skills* на *soft skills* та доповненні їх *digital skills* – стандартним пакетом навичок і компетентностей, необхідних майбутньому соціальному працівнику як представнику сучасного мережевого цифрового суспільства [Кочубей; Ткачук: 44].

Цифрова компетентність включає в себе певну сукупність знань, навичок і цінностей, які дозволяють здобувачу освіти ефективно, безпечно та відповідально використовувати великий спектр цифрових технологій у різних сферах життя. Це не тільки базова цифрова грамотність, а й уміння працювати з масивами інформації, комунікувати з використанням онлайн-технологій, створювати новий цифровий контент й адаптуватись до технологічних змін та дотримуватись етичних норм.

Варто зазначити, що ще у 2006 році було прийнято Рекомендацію 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя», де було визначено основні компетенції – це ті, які необхідні всім громадянам для особистої реалізації та розвитку, активного громадського життя, соціальної єдності та можливості працевлаштування. Загалом визначено вісім еталонних компетенцій, до яких віднесено наступну – навички роботи з цифровими носіями, яка передбачає впевнене та критичне використання Технологій інформаційного суспільства (ТІС) для роботи, відпочинку та спілкування. Основні навички у ТІС: використання комп'ютерів для пошуку,

оцінки, зберігання, поширення, представлення та обміну інформацією та для спілкування і участі в роботі об'єднаних мереж через Інтернет [Рекомендація]. Тобто, уже в 2006 році на рівні Європейського Союзу, щоправда в контексті рекомендацій, визначається необхідність розвитку цифрових навичок та компетентностей.

Також в Україні у 2021 році було прийнято Концепцію розвитку цифрових компетентностей, яка визначила поняття цифрової компетентності – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність із використанням таких технологій. Також було визначено основні проблеми, зокрема відсутність:

- правового регулювання питань розвитку цифрових компетентностей;
- системи та опису цифрової компетентності (рамки цифрової компетентності), а також вимог до рівнів володіння цифровими навичками та цифровими компетентностями різних категорій працівників;
- єдиних підходів до визначення цифрових компетентностей у професійних стандартах та єдиних вимог до освітніх програм з розвитку інформаційно-цифрової компетентності фахівців різних професій;
- єдиних вимог до цифрових компетентностей в системі освіти;
- вимог до цифрової компетентності в професійних стандартах;
- системи індикаторів для моніторингу стану розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;
- координації дій на рівні органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час реалізації державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей [Концепція].

Загалом, до розуміння поняття цифрової компетентності в науці є декілька підходів. До прикладу, С. В. Масліч підкреслює, що цифрова компетентність є необхідною для ефективності організації сучасного та інноваційного освітнього та навчального процесу, а сучасні технології роблять процес навчання більш мобільним,

диференційованим, підвищують рівень сприйняття та засвоєння знань [Масліч: 145]. Водночас В. М. Логвиненко і В. В. Грицанюк зазначають, що в контексті цифрової компетентності варто звернути увагу не лише на уміння користуватись тими чи іншими технологічними засобами, до прикладу, інформаційно-комунікаційними технологіями, а й певним чином створювати інші цифрові, інформаційні продукти [Логвиненко; Грицанюк: 56]. Інші науковці вважають, що більше рушійною силою для опанування цифрових технологій стали кризові ситуації – до прикладу пандемія COVID-19 та повномасштабна війна в Україні, які зумовили формування дистанційної форми навчання. На думку О. І. Степаненко, Ю. Б. Семеняко та А. М. Цапко, більшість педагогів вважають, що цифрова компетентність є важливим елементом загальних компетентностей, однак із зникненням кризових ситуацій фокус зміститься до змішаного навчання. Разом з тим, педагоги зазначають, що дистанційна форма навчання погіршила ситуацію з успішністю здобувачів, а нестабільність та недостатнє фінансування навпаки демотивують до покращення цифрової компетентності здобувачів та педагогів, а покращення фінансової ситуації та проведення певних типів тренінгів та навчань з цифрової компетентності навпаки покращують та будуть сприяти набуттю таких навичок. [Степаненко; Семеняко; Цапко: 94–96].

Загалом можна зробити висновок, що цифрова компетентність – це багатогранна складова, яка однозначно виходить за межі звичайних технологічних навичок та охоплює культурні, етичні та комунікативні аспекти діяльності в інноваційному середовищі.

Однак, на жаль, зараз рівень цифрової компетентності як серед здобувачів освіти, так і серед викладачів є досить низьким, зокрема і в Європейських країнах.

Було проведено дослідження рівня цифрової компетентності студентів та викладачів низки країн Європи на основі 33 відібраних наукових публікацій, які стосуються саме цифрової компетентності. Встановлено, що рівень цифрової компетентності серед викладачів та студентів закладів вищої освіти у багатьох країнах визначається на базовому або середньому рівні. Разом з тим, позитивним моментом є те, що рівень успішності зростає разом із рівнем воло-

діння цифровими технологіями, який, своєю чергою, значно зріс за останні 7 років [Zhao; Pinto Llorente; Sánchez Gómez: 9].

Інше дослідження європейських колег-науківців було проведено стосовно актуального стану цифрової компетентності серед викладачів у сфері професійної освіти (vocational teachers). Дослідження щодо Teachers' digital competence (TDC) – цифрова компетентність вчителів – було проведено серед 1692 вчителів Швейцарської Конфедерації. Дослідження визначило, що середній рівень цифрової компетентності серед респондентів становить 3.09 бали з 5, що є вище середнього. Респонденти загалом зазначили, що на бажання розвитку їх цифрових навичок здебільшого впливає їх особисте бажання та позитивне ставлення до інноваційних технологій, а вже другорядною є підтримка в межах навчальної програми [Cattaneo; Antonietti; Rauser: 14–16]. Це дослідження є досить цікавим, оскільки настільки економічно розвинена держава, на жаль, має досить посередні показники цифрової грамотності та компетентності, незважаючи на набагато більші можливості доступу до цифрових технологій порівняно з викладачами з України.

А у 2022 році Європейською Комісією було розроблено новий документ – The Digital Competence Framework for Citizens (DigComp 2.2), який оновлює DigComp в контексті розвитку нових технологій, як до прикладу штучний інтелект, віртуальна та доповнена реальність, роботизація, Інтернет речей, оцифрування даних, а також нові явища, як-от дезінформація та маніпуляції в медіа. Цей документ оновлює знання та навички та ставлення, яких потребують громадяни у зв'язку з вказаними вище змінами. DigComp2.2 встановлює, серед іншого, digital competence – цифрову компетентність як одну з ключових компетентностей людини, яка, власне, включає такі складові, як: інформаційна та медіаграмотність (information and data literacy), комунікація та співпраця (communication and collaboration), створення цифрового контенту (digital content creation), безпека (safety), розв'язання проблем (problem solving) [European Commission].

Тому, з врахуванням усього вищезазначеного можна підсумувати, що цифрова компетентність – це сукупність знань та навичок, які дозво-

ляють людині належно опрацювати отримані масиви інформації з різних джерел, здійснювати ефективну комунікацію та співпрацю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та безпечно користуватись новітніми технологіями задля розв'язання поставлених задач, проблем чи створення цифрового контенту.

Згідно з стандартом фахової передвищої освіти за спеціальністю 081 Право (D8 Право) однією із ключових загальних компетентностей здобувача освіти визначено ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, що є дуже важливим в сучасному інформаційному суспільстві [Стандарт].

Професія юриста є однією з професій, які можуть дуже сильно впливати на розвиток держави, – юристи беруть участь фактично у всіх сферах суспільного життя, працюють у всіх гілках влади – виконавчій, законодавчій, судовій. Сучасні реалії вимагають від юристів компетентності не лише у сфері юриспруденції, належної комунікації, певної юридичної психології, але й глибокого розуміння інноваційних технологій, тобто цифрової компетентності. До прикладу, юристи чи адвокати, які практикують у сімейній галузі, мають бути добрими психологами, мати високий рівень стресостійкості та, окрім цього, розуміти, до прикладу, потенційні способи порушення прав дітей в мережі Інтернет. Спеціалісти в галузі інтелектуальної власності мають розрізняти об'єкти інтелектуальної власності, які були створені самим автором-фізичною особою, або ж чи ті ж об'єкти не були згенеровані штучним інтелектом без участі людини. Адвокати мають вміти належно комунікувати, в тому числі і вести судові дебати, використовуючи функціонал віддаленої участі в судових засіданнях, передбачений процесуальними кодексами України та систему “Електронний суд”, а корпоративні юристи повсюдно використовувати функціонал електронних довірчих послуг, передбачену Законом України “Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги”. Крім цього, сучасні інформаційні системи для пошуку інформації та судових рішень теж передбачають певний необхідний рівень цифрової компетентності, а прийняття законодавчих ініціатив та розробка законопроектів вимагає глибокого розуміння технологічних процесів.

Науковці вважають цифрову компетентність для майбутніх юристів напрочуд важливим елементом загальних компетентностей. О. Федорчук і О. Суховірський наголошують, що зараз неможливо не враховувати той технологічний прогрес, який впливає на освіту та здобувачів, оскільки він зачіпає людину ще задовго до вступу до навчального закладу. Разом з тим, науковці зазначають, що ту юридичну освіту, яка існує зараз, потрібно сприймати “як середовище формування нового покоління правників”, оскільки цифровізацію, яка є складовою не лише буденного життя людей, але й державного сектору, послуги якого планується диджиталізувати до 100%, не можна ігнорувати, а, навпаки, потрібно вивчати та застосовувати. Базовий набір знань, умінь та навичок, які складають цифрову компетентність юриста на сьогодні уже є тим, без чого фактично неможливо професіоналом юридичної справи [Федорчук; Суховірський: 58–60].

О. Д. Максимюк та Т. А. Грекул-Ковалик підкреслюють, що однією з передумов та рушійних сил, які зумовили використання інноваційних технологій в юридичній освіті стала пандемія Covid-19. Якраз через неможливість використання традиційних методів викладання, студенти та викладачі та студенти розпочали використання різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій, які в подальшому сприяють розвитку цифрової компетентності студентів [Максимюк; Грекул-Ковалик: 133].

Натомість, М. В. Дубняк та В. С. Соловйова стверджують, що сучасні юристи мають не просто базово вивчати технології, але і цікавиться тим, що може полегшити майбутню професійну діяльність. Науковці визначають певний технологічний напрям, який називається Legal Tech – інформаційні технології в юридичній діяльності, де виділяються три напрями:

- технології, які полегшують збір та доступ до інформації чи інших даних (хмарні сервіси, кібербезпека, тощо);
- технології, які полегшують управління (бухгалтерський облік, управління офісом, програми менеджменту завдань, тощо);
- технології, які дозволяють автоматизоване застосування норм матеріального права (автоматизовані консультації, генерація витягів з рішень) [Дубняк; Соловйова: 53–54].

На нашу думку, однозначно необхідно включати до складу цифрової компетентності майбутніх юристів не лише загальне розуміння технологій, але і набуття реальних практичних навичок, завдяки яким майбутні юристи можуть ефективно використовувати вже існуючі на ринку технології.

Однак, О. Федорчук і О. Суховірський також наголошують на тому, що занадто цифровізовані юридичні послуги можуть бути також негативним елементом юридичною діяльності. У такому разі користувачі таких послуг можуть сприймати такі послуги, як безособові та повністю автоматизовані, що, в свою чергу, може викликати певну недовіру [Федорчук; Суховірський: 62].

Результати й висновки. Відповідно до мети дослідження було проаналізовано та узагальнено широкий спектр теоретичних джерел та нормативних документів, які присвячені як поняттю цифрової компетентності загалом, так і цифровій компетентності майбутніх юристів.

Визначено поняття цифрової компетентності майбутніх юристів та її основні складові. Отже, цифрова компетентність майбутнього юриста – це наявність міждисциплінарних навичок, умінь та знань, які дозволяють ефективно, належно та безпечно користуватись технологіями, які потрібні здобувачу фахової юридичної освіти та професійному правнику. Формування цифрової компетентності є запорукою успішної професійної кар'єри та вирішення проблем та викликів, які існують в сучасному цифровізованому суспільстві.

Основними складовими цифрової компетентності майбутніх юристів в закладах передвищої освіти є:

- навички використання інформаційно-комунікаційних технологій;
- навички роботи з електронним документообігом;
- навички здійснення дослідження, пошуку та перевірки інформації з використанням інноваційних пошукових систем;
- навички роботи з існуючими технологіями, які стосуються діяльності держави (до прикладу, «Електронний суд»);
- етичні межі використання штучного інтелекту.

Вважаємо, що необхідно вносити зміни до освітніх програм та стандартів освіти задля

якнайширшого використання інноваційних технологій в підготовці майбутніх юристів у закладах як передвищої освіти, так і закладах вищої освіти, оскільки саме формування інформаційної компетентності майбутніх юристів є запорукою їхнього професійного розвитку у диджиталізованому сучасному суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вені С., Корсун І. КОМПЕТЕНЦІЯ ТА КОМПЕТЕНТНІСТЬ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: "Педагогічні науки". 2023. № 1. С. 45–51. URL: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-1-45-51> (дата звернення: 03.04.2025).
2. Дубняк М. В., Соловійова В. С. Цифрова трансформація юридичних послуг. *Інформація і право*. 2022. № 2(41). С. 52–57. URL: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2022.2\(41\).270363](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2022.2(41).270363) (дата звернення: 07.04.2025).
3. Кочубей Т., Ткачук Ю. СОЦІАЛЬНІ НАВИЧКИ SOFT SKILLS У СИСТЕМІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2021. № 2(7). С. 42–51. URL: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(7\).2021.244074](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(7).2021.244074) (дата звернення: 04.04.2025).
4. Логвиненко В. М., Грицанок В. В. Цифрова трансформація суспільства та інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності фахівців соціальної роботи: сучасні виклики. 2022. *НАУКОВИЙ ЧАСОПИС НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 87, С. 53–57. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/handle/123456789/10942> (дата звернення: 04.04.2025).
5. Максимюк О. Д., Грекул-Ковалик Т. А. Особливості диджиталізації юридичної освіти. *Нове українське право*. 2023. № 2. С. 128–133. URL: <https://doi.org/10.51989/nul.2023.2.17> (дата звернення: 06.04.2025).
6. Масліч С. В. Цифрова компетентність педагога в контексті сучасної освітньої парадигми. *Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти*. 2020. С. 142–146. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725012> (дата звернення: 07.04.2025).
7. Про затвердження стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 081 Право: Наказ від 27.05.2024 № 762. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Fakhova%20peredvyscha%20osvita/Zatverdzeni.standarty/2024/05/27/081.Pravo-FPO-762.vid.27.05.2024.pdf> (дата звернення: 08.04.2025).
8. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: Розпорядж. Каб. Міністрів України від 03.03.2021 № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-r#Text> (дата звернення: 01.04.2025).
9. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) "Про основні компетенції для навчання протягом усього життя" від 18 грудня 2006 року: Рек. Європ. Союзу від 18.12.2006 № 2006/962/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text (дата звернення: 04.04.2025).
10. Степаненко О. І., Семеняко Ю. Б., Цапко А. М. Формування цифрових компетентностей педагога під впливом кризових ситуацій в Україні. *Академічні студії*. Серія «Педагогіка». 2022. № 2. С. 92–98. URL: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.2.13> (дата звернення: 05.04.2025).
11. Федорчук О., Суховірський О. Цифрові компетенції менеджерів і юристів: їх значення та перспективи в умовах сьогодення. *Педагогічний дискурс*. 2024. № 36. С. 56–64. URL: <https://doi.org/10.31475/red.dys.2024.36.08> (дата звернення: 03.04.2025).
12. Cattaneo A. A. P., Antonietti C., Rauseo M. How digitalised are vocational teachers? Assessing digital competence in vocational education and looking at its underlying factors. *Computers & education*. 2022. Т. 176. С. 104358. URL: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104358> (дата звернення: 08.04.2025).
13. European Commission: Joint Research Centre, Vuorikari, R., Kluzer, S. and Punie, Y., DigComp 2.2, The Digital Competence framework for citizens – With new examples of knowledge, skills and attitudes, Publications Office of the European Union, 2022, URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2760/115376> (дата звернення: 08.04.2025).
14. Zhao Y., Pinto Llorente A. M., Sánchez Gómez M. C. Digital competence in higher education research: a systematic literature review. *Computers & education*. 2021. Т. 168. URL: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104212> (дата звернення: 08.04.2025).

REFERENCES

1. Ven S., Korsun I. (2023) KOMPETENTSIIA TA KOMPETENTNIST: ZAKORDONNYI DOSVID. [COMPETENCE AND COMPETENCY: FOREIGN EXPERIENCE] *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Serii: "Pedagogichni nauky" [Bulletin of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy. Series: "Pedagogical Sciences"] (electronic journal)*, no. 1. pp. 45–51. Retrieved from: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-1-45-51> (accessed 03 April 2025).
2. Dubniak M. V., Soloviova V. S. (2022) Tsyfrova transformatsiia yurydychnykh posluh [Digital Transformation of Legal Services]. *Informatsiia i pravo [Information and Law] (electronic journal)*, no. 2(41). pp. 52–57. Retrieved from: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2022.2\(41\).270363](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2022.2(41).270363) (accessed 03 April 2025).

3. Kochubei T., Tkachuk Yu. (2021) SOTSIALNINAVYCHKY SOFTSKILLS U SYSTEMI KOMPETENTNOSTEI MAIBUTNIKH SOTSIALNYKH PRATSIVNYKIV [THE PLACE OF SOFT SKILLS SOCIAL SKILLS IN THE SYSTEM OF COMPETENCES OF FUTURE SOCIAL WORKERS]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita [Social work and social education] (electronic journal)*, no. 2(7). pp. 42–51. Retrieved from: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(7\).2021.244074](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(7).2021.244074) (accessed 04 April 2025).
4. Lohvynenko V. M., Hrytsaniuk V. V. (2022) Tsyfrova transformatsiia suspilstva ta informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v profesiinii diialnosti fakhivtsiv sotsialnoi roboty: suchasni vyklyky [Digital transformation of society and information and communication technologies in the professional activity of social work specialists: modern challenges]. *NAUKOVYY CHASOPYS NATSIONALNOHO PEDAHOHICHNOHO UNIVERSYTETU IMENI M. P. DRAHOMANOVA. Serii 5. Pedagogichni nauky: realii ta perspektyvy [Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series 5. Pedagogical Sciences: Realities and Prospects] (electronic journal)*, vol. 87, pp. 53–57 Retrieved from: <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/handle/123456789/10942> (accessed 04 April 2025).
5. Maksymiuk O. D., Hrekul-Kovalyk T. A. (2023) Osoblyvosti didzhytalizatsii yurydychnoi osvity [Peculiarities of digitalization of legal education]. *Nove ukrainske pravo [New Ukrainian Law] (electronic journal)*, no. 2. pp. 128–133. Retrieved from: <https://doi.org/10.51989/nul.2023.2.17> (accessed 06 April 2025).
6. Maslich S. V. (2020) Tsyfrova kompetentnist pedahoha v konteksti suchasnoi osvitnoi paradyhmy [Digital competence of a teacher in the context of a modern educational paradigm] *Proceedings of the VI Mizhnarodna naukovopraktychna internet-konferentsiia «Psykhologo-pedahohichni aspekty navchannia doroslykh v systemi neperervnoi osvity» (Ukraine, Bila Tserkva, November 26, 2020)*, Bila Tserkva: Bilotserkivskiyi instytut neperervnoi profesiinoi osvity, m. Bila Tserkva, pp. 142–146. Retrieved from: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725012/> (accessed 07 April 2025).
7. Pro zatverdzhennia standartu fakhovoi peredvyshchoi osvity zi spetsialnosti 081 Pravo: Nakaz vid 27.05.2024 № 762. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Fakhova%20peredvyshcha%20osvita/Zatverdzeni.standarty/2024/05/27/081.Pravo-FPO-762.vid.27.05.2024.pdf> (accessed 08 April 2025).
8. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovyykh kompetentnostei ta zatverdzhennia planu zakhodiv z yii realizatsii: Rozporiadzh. Kab. Ministriv Ukrainy vid 03.03.2021 № 167-r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-p#Text> (accessed 01 April 2025).
9. Rekomendatsiia 2006/962/Yes Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady (Yes) "Pro osnovni kompetentsii dlia navchannia protiahom usoho zhyttia" vid 18 hrudnia 2006 roku: Rek. Yevrop. Soiuzu vid 18.12.2006 № 2006/962/Yes. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text (accessed 04 April 2025).
10. Stepanenko O. I., Semeniako Yu. B., Tsapko A. M. (2022) Formuvannia tsyfrovyykh kompetentnostei pedahoha pid vplyvom kryzovykh sytuatsii v Ukraini [The formation of digital competencies of the teacher under the impact of crisis situations in Ukraine]. *Akademichni studii. Serii «Pedahohika» [Academic Studies. Series "Pedagogy"] (electronic journal)*, vol. 2. pp. 92–98. Retrieved from: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.2.13> (accessed 05 April 2025).
11. Fedorchuk O., Sukhovirskiyi O. (2024) Tsyfrovi kompetentsii menedzheriv i yurystiv: yikh znachennia ta perspektyvy v umovakh sohodennia [Digital Competencies of Managers and Lawyers: Their Significance and Prospects in the Current Context]. *Pedahohichni dyskurs [Pedagogical Discourse] (electronic journal)*, no. 36. pp. 56–64. Retrieved from: <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2024.36.08> (accessed 03 April 2025).
12. Cattaneo A. A. P., Antonietti C., Rauseo M. (2022) How digitalised are vocational teachers? Assessing digital competence in vocational education and looking at its underlying factors. *Computers & education (electronic journal)*, 2022. vol. 176. pp. 104358. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104358> (accessed 08 April 2025).
13. European Commission: Joint Research Centre, Vuorikari, R., Kluzer, S., Punie, Y., (2022) DigComp 2.2, The Digital Competence framework for citizens – With new examples of knowledge, skills and attitudes. *Publications Office of the European Union*. Retrieved from: <https://data.europa.eu/doi/10.2760/115376> (accessed 08 April 2025).
14. Zhao Y., Pinto Llorente A. M., Sánchez Gómez M. C. (2021) Digital competence in higher education research: a systematic literature review. *Computers & education (electronic journal)*, vol. 168. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104212> (accessed 08 April 2025).

T. YA. HELZYNSKA

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Assistant Professor at the Department of Pedagogy and Innovative Education,
Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine
E-mail: tetiana.y.helzhynska@lpnu.ua
<http://orcid.org/0000-0003-3280-5199>*

O. R. KRAVCHYK

*Postgraduate Student at the Department of Pedagogy and Innovative Education,
Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine
E-mail: orest.r.kravchyk@lpnu.ua
<https://orcid.org/0009-0008-2093-3904>*

**THE CONCEPT OF DIGITAL COMPETENCE OF FUTURE LAWYERS
IN VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTIONS: THEORETICAL ASPECT**

The article explores the essence of the concept of digital competence of future lawyers in the context of the digital transformation of modern society. Particular attention is paid to the active integration of innovative digital technologies into the legal sphere, which has already created the need to develop relevant knowledge, skills, and abilities among both legal education students and academic staff. Digital competence is defined as a multidimensional and highly specialized characteristic that combines technological awareness, information culture, critical thinking skills, ethical conduct, and the ability to effectively utilize innovative digital tools in both educational and professional environments. The study analyzes current educational standards for the training of lawyers at the vocational, bachelor's, and master's levels and establishes that digital competence is already recognized as one of the key general competences essential for every student and, consequently, for educators. The interdisciplinary nature of digital competence is emphasized, encompassing knowledge in the fields of law, information and communication technologies, ethics, information management, and the use of modern LegalTech services. The article also highlights both international and national perspectives on the interpretation of digital competence, with particular attention paid to the DigComp 2.2 framework and the Concept for the Development of Digital Competences in Ukraine. Problematic areas in legal education – especially in vocational training – are identified, where updates to content, the integration of digital technologies into specialist training, and the formation of a culture of safe behavior in the digital environment are urgently needed. It is concluded that digital competence should not be regarded as an optional component of professional training, but rather as a fundamental element that ensures the competitiveness and effectiveness of legal professionals in the current era of information technology. The development of digital competence is not only an educational, but also a social imperative, the implementation of which will ensure the preparation of a new generation of legal professionals.

Key words: innovative education, information technologies in education, digitalization of education, competence, legal culture, digital competence.